

Семко Марина Миколаївна,
здобувач наукового ступеня доктора
філософії кафедри кримінального права
та кримінології навчально-наукового
інституту права та психології
Національної академії внутрішніх справ

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ЖОРСТОКЕ ПОВОДЖЕННЯ З ТВАРИНАМИ

В наш час, все більшої уваги суспільство сприймають тварин, як членів родин, розумних істот, що мають стійку емоційну прив'язаність до людей та залежність від них.

З огляду на це, законодавство, з метою забезпечення охорони тварин та захисту їх від жорстокого поводження, постійно змінюється та удосконалюється.

Прийняття міжнародних правових актів у сфері захисту тварин послужило каталізатором для відповідних зрушень у законотворчому процесі України.

21 лютого 2006 р. було прийнято Закон України «Про захист тварин від жорстокого поводження», що стало надзвичайно важливим кроком у соціально-правовому полі України, який свідчить про суттєві зрушення у національному менталітеті. Суспільна небезпека жорстокого поводження з тваринами (стаття 299 КК України) передусім полягає не тільки у тому, що жорстокість відносно тварин завдає їм шкоди, але й у тому, що вона виступає джерелом інших кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я людини.

Слідча та судова практика свідчить, що багато з тих осіб, які вчинили тяжкі злочини проти життя та здоров'я людини, починали зі знущання над тваринами.

Щодня незліченні коти, собаки та інші тварини страждають і гинуть від рук тих самих людей, які повинні піклуватися про них і захищати їх. Фізичне насильство, емоційне насильство та нехтування, що загрожує життю, є щоденною реальністю багатьох тварин. Їхня єдина надія полягає в тому, що добра людина заговорить, поки не пізно.

Наша держава здійснює послідовні кроки щодо належного забезпечення захисту прав тварин. Зокрема, 2006 року було прийнято Закон України «Про захист тварин від жорстокого поводження», 2013 року – ратифіковано Європейську конвенцію про захист домашніх тварин 1987 року, 2017 року – статтю 299 «Жорстоке поводження з тваринами» КК України було викладено в новій, удосконаленій редакції.

У відповідності до звітності Державної судової адміністрації України щорічний приріст облікованих кримінальних правопорушень за ст. 299 КК України з 70 у 2015 році до 223 лише за вісім місяців 2022 року. Відповідно, у суспільстві є потреба у особливий

нормативно-правовій регламентації відносин, спрямованих на захист тварин, що буде сприяти захисту громадської моральності.

Згідно зі статистичними даними Офісу Генерального прокурора, з 2017-го до 2020 року в Україні було зареєстровано 708 кримінальних проваджень за ст. 299 КК України, 554 провадження було закрито, тільки 154 з обвинувальним актом було передано до суду. Тобто, з огляду на ці дані, до суду передавали лише близько 20 % справ; тільки стосовно 58 осіб було винесено обвинувальний вирок суду.

Жорстоке поводження з тваринами, наслідком якого є адміністративна відповідальність (ст. 89 КУпАП), – це: 1) знущання над будь-якими тваринами, у тому числі безпритульними, що спричинило їх мучення, завдало їм фізичного болю, страждань, але не заподіяло тілесних ушкоджень, каліцтва чи їх загибелі; 2) залишення тварин напризволяще, а також інші порушення правил утримання, поводження та транспортування тварин, крім правил, передбачених ст. 85, 87–88-2, 154 КУпАП, наслідком яких не є спричинення тілесних ушкоджень, каліцтва чи загибель тварини.

Нормативну базу дослідження становлять Конституція України, міжнародно-правові акти, норми кримінального законодавства, Закон України «Про захист тварин від жорстокого поводження» підзаконні нормативно-правові акти в частині, що мають відношення до досліджуваного питання. Крім того, в ході історичного та порівняльного аналізу досліджуваного питання буде досліджуватись зарубіжне законодавство в частині, що стосується питання та положення кримінального законодавства України в різні історичні періоди.

Список бібліографічних посилань

1. Конституція України : Закон України від 26 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. Верховна Рада України : [сайт]. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр/conv>.

2. Європейська конвенція про захист домашніх тварин : підписана в Страсбурзі, 13 листоп. 1987 р. Верховна Рада України : [сайт]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_a15.

3. Кримінальне право України: Загальна частина : підручник / [В. І. Борисов, В. Я. Тацій, В. І. Тютюгін та ін.]; за ред. В. Я. Тація, В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна. [5-те вид., переробл. і допов.]. Харків : Право, 2015. 680 с.

4. Європейська конвенція про захист хребетних тварин, що використовуються для експериментів або в інших наукових цілях : від 18 берез. 1986 р.: [сайт]. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_137_15.

5. Єфімов М. М. Розслідування злочинів проти громадського порядку та моральності : навч. посіб. [2-е вид., допов. і перероб.]. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 188 с.

6. 6. Кравчук В. В., Кравчук О. В., Туровець Ю. М. Застосування судово-ветеринарної експертизи під час розкриття та розслідування кримінальних правопорушень. *Криміналістичний вісник*. 2015. № 2 (24). С. 109–114.

7. 7. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / [Д. С. Азаров, В. К. Гришук, А. В. Савченко та ін.]; за заг. ред. О. М. Джужі, А. В. Савченка, В. В. Чернея. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : Юрінком Інтер, 2018. 1104 с.

8. 8. Александренко В. В. Поняття та способи жорстокого поводження з тваринами. *Юридична наука*. 2015. № 6. С. 116–120.

Сидоренко Тимур Ігорович,

здобувач наукового ступеня доктора філософії кафедри кримінального права та кримінології навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ

КВАЛІФІКАЦІЯ УМИСНОГО НЕВИКОНАННЯ УГОДИ ПРО ПРИМИРЕННЯ АБО ПРО ВИЗНАННЯ ВИНУВАТОСТІ

Кримінальна правова кваліфікація розглядається як фундаментальне поняття в кримінально-правовій теорії, а також слідчій та судовій практиці. Тому вона є визначальним питанням здійснення кримінального провадження, одним з основних етапів (стадій) застосування кримінально-правової норми [10, с. 140–158]. У науці кримінального права та слідчо-судовій практиці питання кваліфікації має вагомe значення, оскільки правильна юридична оцінка вчиненого особою діяння або її посткримінальної поведінки є необхідною умовою досягнення законності під час відправлення правосуддя у зв'язку з проведенням кримінального провадження. Помилка у кваліфікації може потягти за собою необґрунтоване засудження особи, або необґрунтоване її виправдання, або застосування до винного норми КК України, яка не містить усіх кримінально-правових ознак вчиненого діяння чи посткримінальної поведінки особи [7, с. 10].

У зв'язку з тим, що умисне невиконання угоди про примирення або про визнання винуватості (ст. 389-1 КК України) було криміналізовано 13 квітня 2012 року, однак судової практики за цим кримінальним правопорушенням не так і багато, то під час розкриття особливостей кваліфікації зазначеного кримінального правопорушення ми будемо керуватися загальними правилами кримінально-правової кваліфікації.

Зазначена кримінально-правова норма сприяє потерпілому отримувати гарантування захисту своїх прав і законних інтересів у випадку, коли особа, що вчинила кримінальне правопорушення і